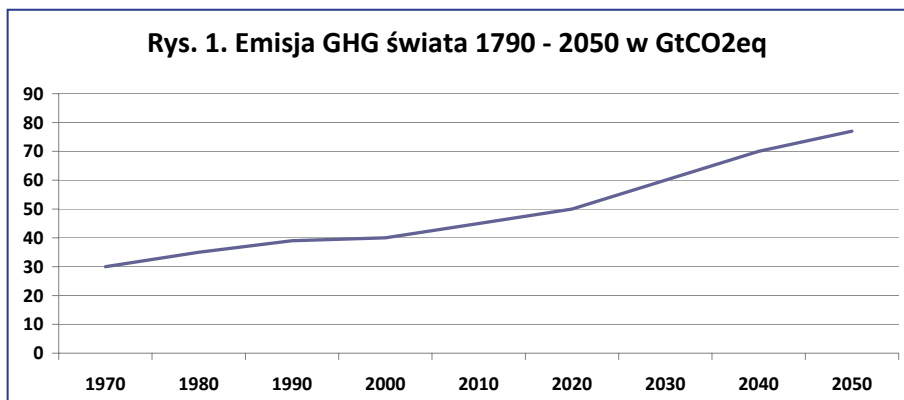

Bieżące i przewidywane skutki zmian klimatu globalnego

Świat stoi przed poważnym wyzwaniem związanym ze zmianami klimatu globalnego. Prognoza wzrostu emisji gazów cieplarnianych (z ang. GHG – *Greenhouse gases*) mówi o tym, że w roku 2050 emisja będzie 3 razy większa niż w 1970, a 2 razy większa niż w roku 1990 (Rys. 1).

Tak znacząca emisja gazów cieplarnianych nie może być bez wpływu na zmiany w globalnym systemie klimatycznym, które prowadzą do:

- Kataklizmów naturalnych, takich jak powodzie czy huragany, których siła i liczba rośnie. W ostatnich latach zjawiska te wyraźnie nasilają się, stwarzając zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi oraz gospodarki. Wg. European Severe Weather Database w Polsce w 1991 r. zdarzyło się tylko jedno tornado, w 1996 r. - siedem, w 2001 r. - osiem, a w 2006 r. już aż 52. Z analizy Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego wynika, że liczba katastrof spowodowanych wiatrem rośnie z roku na rok. W 2006 r. było ich 55, w 2007 - 401, a w 2008 już 1000.
- Zmian w wielkości opadów - w części kuli ziemskiej przybędzie ich, natomiast na innych obszarach zaczną występować częstsze i silniejsze susze.
- Podniesienia się poziomów oceanów głównie w wyniku topnienia lądolodów i lodowców górskich. Szacuje się, że dalsze ocieplenie się klimatu o 1°C może spowodować wzrost do końca wieku poziomu wód oceanicznych od 31 do 110 cm.
- Konsekwencjami dla rolnictwa będą zmiany składu gatunkowego lub odmianowego uprawiania roślin. Zmiany klimatu będą sprzyjały bujniejszemu

rozwojowi "chwastów" w uprawach. Wzrośnie intensywność porażania roślin przez patogeny i szkodniki.

- Wzrostu zachorowań na niektóre choroby. W obszarach dzisiejszego klimatu umiarkowanego mogą pojawić się schorzenia obecnie występujące jedynie w klimacie tropikalnym.

Jeśli społeczeństwa międzynarodowe nie będzie stać na solidarną działalność w kierunku powstrzymania zmian klimatu to spowoduje to liczne negatywne skutki, siła i zakres ich występowania będzie niejednakowy w różnych częściach świata. Bardziej szczegółowo skutki zmian klimatu, spowodowanych wzrostem stężenia w atmosferze gazów cieplarnianych spowodowanym działalnością człowieka przedstawia IV raport IPCC¹. Powyższy wykres obrazuje koszty globalnych ekstremalnych zjawisk pogodowych w drugiej połowie XX wieku (Rys. 2).

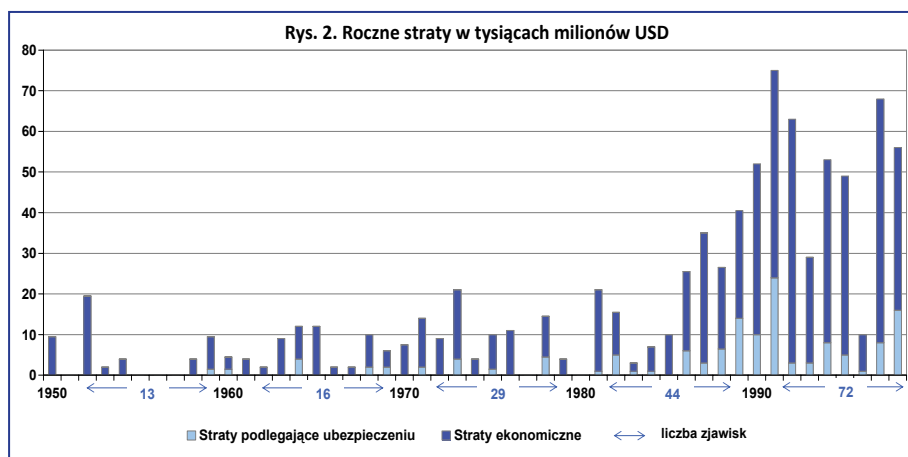
Polska nie będzie też wolna od negatywnych skutków zmian klimatu. Zgodnie z badaniami modelowymi średni Raport IPCC (AR4) dostępny jest na stronach internetowych pod adresem: <http://ipcc-wg1.ucar.edu/>

nia temperatura może wzrosnąć w ciągu XXI wieku o 1°C (wzrost temperatury w okresie zimowym będzie wyższy), co prowadzić będzie do różnych konsekwencji gospodarczych, społecznych i przyrodniczych:

- Szacuje się, że do 2080 r. powierzchnia morza podniesie się nawet do 0,97 m. W niebezpieczeństwie znajdzie się Gdańsk, gdyż 880 ha powierzchni tego miasta leży zaledwie 1 metr powyżej poziomu morza.
- Ujście Odry może być w niebezpieczeństwie zarówno ze względu na podnoszący się poziom morza, jak i powodzie. Najbardziej zagrożone są Zatoka Szczecińska i ujście Odry, a w przede wszystkim tereny rolnicze, tereny przyrody chronionej, w tym obszary Natury 2000, miasta Szczecin i Świnoujście, a także obiekty turystyczne położone na wybrzeżu³.
- Zmiany rocznego rozkładu temperatury spowodują długotrwałe okresy pogody słonecznej w lecie z upałami przerywanymi burzami deszczowymi. Sprzyjać to będzie silnemu parowaniu i rozwojowi suszy. Zmiany te prowadzić będą do powstawania lokalnych silnych turbulencji między innymi w postaci trąb powietrznych i szkwałów burzowych.
- Zmienione warunki klimatyczne mogą ograniczyć lub wręcz uniemożliwić kontynuowanie dotychczasowych form aktywności gospodarczej. Na obszarach wiejskich skutki mogą objawić się koniecznością dokonania zmian w dotychczasowej praktyce rolniczej, a rolnicy

² Workshop on Changes in Extreme Weather and Climate Events, Workshop report 2002. IPCC. Beijing.

³ Pruszek Z., Zawadzka E., *Vulnerability of Poland's Coast to Sea-Level Rise*, „Costal Engineering Journal”, 2005, vol. 47, nr. 2-3, s. 131-155.

będą musieli szukać rynków zbytu dla nowo wprowadzanych upraw. W konsekwencji zmienić się będą musiały zwyczajnie żywieniowe.

- Na terenach o walorach turystycznych ocieplenie i niestabilność warunków pogodowych może spowodować ograniczenie możliwości świadczenia dotychczasowych usług (na niżej położonych terenach narciarskich brak będzie śniegu, w związku z tym działalność w tym zakresie nie będzie mogła być kontynuowana, jeziora i zbiorniki wodne bardziej narażone będą na eutrofizację, a zakwity glonów powodować będą konieczność wyłączenia takich zbiorników z użytkowania rekreacyjnego).

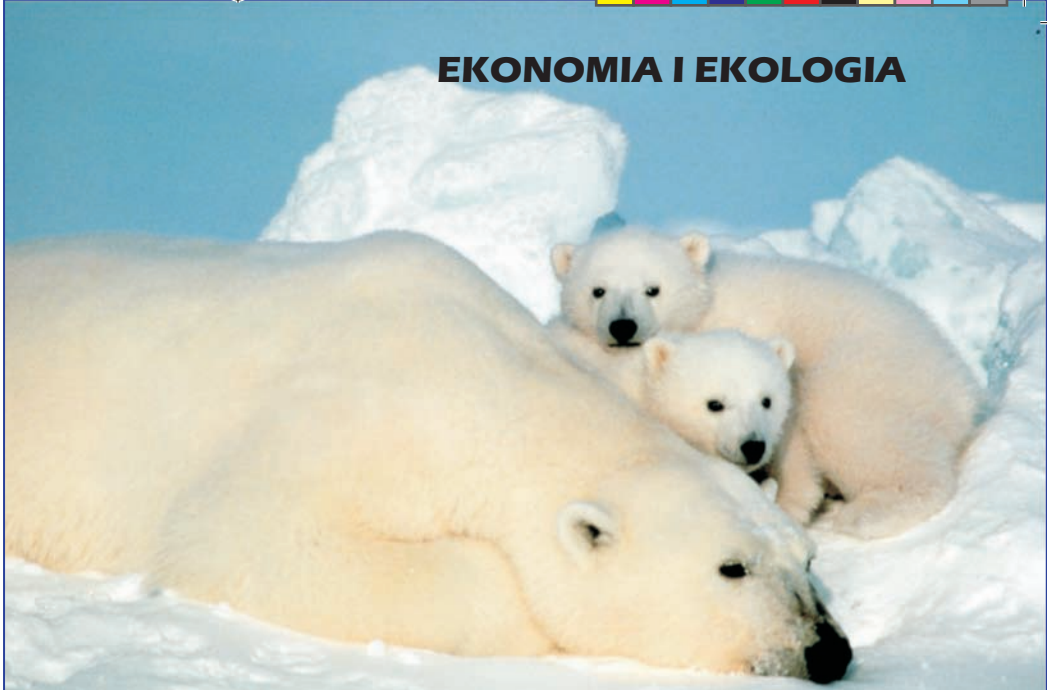
- Badania modelowe wykazały, że jedną z konsekwencji zmiany klimatu dla Polski będzie zmniejszenie ilości opadów i zmiana w ich rocznym rozkładzie: zwiększy się ilość opadów zimą, a zmniejszy latem, zwiększy się także częstość występowania deszczy nawalnych. Spowoduje to konieczność zwiększenia obszarów nawadnianych, poprawy magazynowania wody na cele rolnicze, a w skrajnych wypadkach rezygnacji z upraw potrzebujących w okresie wegetacyjnym dużej ilości wody. Wzrost średniej temperatury spowoduje pojawienie się nowych chwastów, chorób, pasożytów i szkodników. W Polsce szczególnie narażone będą uprawy ziemniaka⁴. Warto wskazać, że zjawiska te już występują: kilka lat temu pojawił się owad, niszczący drzewa kasztanowca białego, wystąpiły nowe choroby kukurydzy, które wcześniej w Polsce nie były znane.

- Zwiększy się zagrożenie pożarami, spowodowane zarówno zmniejszeniem ilości opadów w okresie letnim, jak i wzrostem temperatury.

- Konieczne będzie dokonanie modernizacji istniejącej infrastruktury. Dzisiejsze standardy, dotyczące rozbudowy kanalizacji burzowej, mogą być nieodpowiednie w odniesieniu do prognozowanego wzrostu ilości nawalnych deszczy, a w konsekwencji konieczna będzie modernizacja także urządzeń służących do ochrony przeciwpowodziowej.

- Standardy budownictwa mogą być niewystarczające przy wzroście siły wiatrów i większej częstotliwości huraganów. Ponadto trzeba będzie dokonać zmian w systemie zagospodarowywania terenów, przeznaczonych na budownictwo mieszkaniowe (np. zakaz sadzenia

4 Więcej informacji nt. zmiany klimatu a rolnictwo zawierają materiały z konferencji "Zmiany klimatu, a rolnictwo i obszary wiejskie", 15 listopada 2007, Warszawa; Karaczun Z., Wójcik B. Dobry klimat dla rolnictwa?. Instytut na rzecz Ekorozwoju. Warszawa, luty 2009.

Niedźwiedź polarny jeden z najbardziej zagrożonych gatunków

drzew, aby minimalizować ryzyko ich przewrócenia się na budynki).

- Konieczne będzie wzmocnienie służb ratowniczych, tak aby były one przygotowane na interwencje w wypadku katastrof naturalnych, niezbędne będą szkolenia dla lekarzy, by mogli oni rozpoznawać objawy chorób, niewystępujących wcześniej na terenie Polski.

Pod koniec 2006 roku opublikowano, przygotowane na zamówienie rządu Wielkiej Brytanii, opracowanie (tzw. Raport Sterna⁵), które analizuje między innymi potencjalne skutki zmiany klimatu. Zgodnie z zamieszczonymi w nim informacjami brak przeciwdziałania globalnemu ociepleniu spowoduje w krótkim czasie to, że:

- około 200 mln ludzi zostanie tzw. uchodźcami klimatycznymi z powodu

5 http://www.hm-treasury.gov.uk/independent_reviews/stern_review_economics_climate_change/stern_review_report.cfm

suszy lub powodzi, które występować będą w ich krajach;

- problem braku wody pitnej dotknie jednego na sześciu mieszkańców naszej planety;

- bioróżnorodność będzie zagrożona, a liczne gatunki bezpowrotnie stracą swoje siedliska – w najgorszym wypadku może wymrzeć nawet do 40% gatunków roślin i zwierząt;

- wiele społeczności straci podstawy do produkcji żywności w wyniku migracji albo zaniku gatunków ryb.

Wraporcie tym szacuje się przyszłe straty na 5-20% światowego PKB. Aby temu zapobiec ludzkość musi zainwestować w ochronę przed ociepleniem klimatu zaledwie 1-2% światowego PKB.

*Andrzej Kassenberg
Instytut na rzecz Ekorozwoju
a.kassenberg@ine-isd.org.pl*

PRODUKUJEMY FILTRY FAZY LOTNEJ GAZU ORAZ ALUMINIOWE AKCESORIA DO INSTALACJI LPG I CNG.

ZWM CZAJA
ul. Hutnicza 4, 44-310 Radlin, tel/ fax +48 32 45 71 267
zwmczaja@interia.pl, www.zwmczaja.pl